

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vitæ Pontificum Romanorum

Ex Antiquis Monumentis Collectae

Sandini, Antonio

Bambergae, 1753

XXII. S. Cornelius. Anno Christi 254. Decii Imperatoris 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65446](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65446)

S. CORNELIUS.

ANNO CHRISTI 254.

DECII IMPERATORIS 2.

Bar. ad
an. 253.
S. 20. 33.
34. 37.

Post excessum nobilissima memoria viri Fabiani non statim est Episcopus propter rerum & temporum difficultates constitutus. (1) Sexdecim amplius menses interregnum fuit, initum ab Romano Clero, qui, Decio sæviēte in Christianos, Pontifici creando convenire non poterat. Difficillimo hoc tempore cū multi in Idololatriam laberentur, ea inter Lapsos, & Clerum Romanum consentientem Cypriano, & sociis ejus orta controversia est: *An cum Lapsis in Deciana persecutione, nullā pœnitentiā expiatis esset communicandum.* (2) Id Lapsi complures pertinaciter contēdebant, & multitudine suā freti impetrare annitebantur. Non omnes tamen eò impudentiæ devenerant, ut reconciliationem flagitarent sine prætextu. Martyrum libellis muniti illam veluti sibi debitam ab Episcopis postulabant: n̄ obtinerent, Martyres contemptos conquerebantur. (3)

(3) At S. Cyprianus & Clerus Romanus prisci juris retinentes, legitimam & consuetam pœnitentiam, antequam reconciliarentur, Lapsos subire jusserunt, donec sedatâ persecutione Concilium celebraretur rematuriùs discutiendæ. Lapsis conditionem recusantibus, ad Schisma averruncandum ita provisum est, ut illis, qui haberent libellos Martyrum, constitutis in periculo mortis absolutio concederetur. (4) Non-
Bar. an. 254. 9. 41. 42. 61. 67. 90. Pag. an. 251. 9. 19.
 dum plane tranquillatis Romæ rebus, anno 254. Cornelius Castini filius Romanus vim passus est, ut Episcopatum exciperet. Et factus est Episcopus à plurimis collegis nostris, qui tunc in Urbe Roma aderant. Factus est autem Cornelius Episcopus de Dei, & Christi ejus judicio, de Clericorum pœne omnium testimonio, de plebis, qua tunc affuit, suffragio, & de Sacerdotum antiquorum & bonorum virorum collegio, cum nemo ante se factus esset, cum Fabiani locus, id est, cum locus Petri & gradus Cathedre Sacerdotalis vacaret.
 (5) Nihilominus Cornelium, tanquam vitio creatum, calumniatus est Novatianus Romanus Presbyter,
 E 4 ter,

ter, instigante Novato Presbytero Carthaginensi, idque tam vafre ac malitiose, ut nonnullos ex Confessoribus traheret in partes suas, ac per tres Episcopos quâ fraude, quâ vi compulsos Episcopus Romanus clam ordinatus primum in Ecclesia Romana schisma excitaret. (6) Eam ob rem Cornelius, sexaginta Episcoporum Concilio Romanam convocato, Novatianum ejusque sectatores anathemate damnavit, & Confessores, qui lapsi fuerant, ad reconciliationem & penitentiam admittendos esse decrevit. Aliam præterea habuit Romæ Synodum, in qua Lapsorum causâ finita est, ac statutum, ut ii extra mortis periculum, nonnisi peractâ diurnâ penitentia, reciperentur in communionem. Eundem Pontificem è catacumbis transtulisse corpora Sanctorum Petri & Pauli narrat auctor Libri Pontificalis: (7) subditque ad extremum exulasse Centumcellis, & plumbatis os ejus contusum Decii jussu. (8) Sed illud præcipuè dignum admiratione, quod verè prædicat S. Cyprianus, eum *sedisse intrepidum*

Euseb. 1.
6. c. 43.

Bar. an.

255. §. 2.

3. 49. 58.

Pag. an.

152. §.

23.

Epist. 52.

pidum Roma in Sacerdotali cathedra, eò tempore, cùm tyrannus infestus Decius Sacerdotibus Dei fanda atque infanda comminaretur, cùm multò patientius & tolerabilius audiret levare adversùs se amulum Principem, quàm constitui Roma Dei Sacerdotem. Itaque constantiâ, sanctitate, & martyrii gloriâ clarus occubuit XVIII. Kal. Octobris anno Christi 255. biennio Pontificatus nondum expleto.

ANNOTATIONES.

(1) Clerus Romanus epist. 31. inter Epistolas S. Cypriani.

(2) Lapsi appellabantur, qui tempore persecutionis defecerant ab Catholica Fide. Horum genera varia. Alii dicebantur *Sacrificati*, qui Idolis sacrificassent, aut gustassent Idolothyta: alii *Thurificati*, qui adolevissent Diis thura: alii *Idololatrae*, qui cultum aliquem iis exhibuissent: alii *Libellatici*, de quibus variant auctores. Opinati sunt Rigaltius in notis ad epist. XIV. & XXXI. Cypriani, & Natalis Alexander tom. 2. pag. 635. Libellaticos dici eos, qui, numeratâ judicii pecuniâ, libellum securitatis accipiebant sicque à se & impositam sacrificandi legem, & intentatas reluctantibus pœnas

E s

redi-

redimebant. Existimat auctor *Annalium Cyprianicorum* pag. 17. Libellaticos actis publicè habitis coram magistratibus Christum negasse. S. Augustinus Libellaticos interpretatur eos, qui tempore persecutionis per libellos, se thurificatos, professi erant, lib. 4. de Bapt. num. 6. Negat Baronius ad an. 253. Libellaticos inde dictos, quod libellos dedissent, sed quod accepissent, at Christum ab illis negatum fuisse contendit. Dubitat Tillemontius tom. 3. not. 3. in persecutionem Decii, utrùm libellos dederint, an acceperint: dedisse & accepisse suspicatur, idemque sensisse probat eruditum auctorem libri de frequenti Communione. Multi alii Libellaticos ex datis libellis dictos existimant, velut Bosquetus lib. 3. Eccles. Gallic. pag. 132. nonnulli etiam in actis publicis scripsisse, volunt. Cum hac sententiarum varietas conjiciendi & investigandi libertatem relinquat, quid mihi videatur, exponere non verbor. Existimo itaque Libellaticos nec voce nec scripto impiè quidquam aut facturos promississe, aut à se factum declarasse; sed idcirco vituperatos & justè poenitentia addictos fuisse, quod securitatis libellos à magistratibus impetrassent

sent eâ lege & conditione, ut in actis publicis scriberetur, eos sacrificasse, & Christum negasse, quamvis neutrum commississent. Hæc Monachus S. Mauri in vita S. Cypriani præposita operibus ejusdem S. Cypriani §. 6. Tandem alii post impia Diocletiani edicta vocati sunt *Traditores*, ii nimirum, qui suppliciorum metu vasa sacra, libros sacros, sacrâque Ecclesiæ suppellectilem Ethnicis magistratibus tradidissent. S. Augustinus lib. 7. De Baptismo cap. 2. Baronius ad an. 302. §. 22. Prosper Cardinalis de Lambertinis lib. 1. De Servorum Dei beatificatione, & Beatorum Canonizatione cap. 2.

(3) Quemadmodum qui persecutione favente Catholicam fidem deseruissent, ita qui forti animo essent professi, variis nominibus appellati sunt. *Martyres*, qui constanter tulissent supplicia, quamvis vitam non amisissent, cum tormentis lacerarentur. *Confessores*, qui detenti in carcere nondum fuissent supplicii affecti. In quorum numero erant etiam *Extorres*, qui ne Christum negarent, néve per ipsos Catholica religio jacturam aliquam pateretur, dimissis bonis omnibus solum mutassent; quæ facti potius, quam verborum confessio videbatur. *Professores* demum, qui suâ sponte sævis insectatoribus obtulissent se se. Baronius ad an. 253. §. 54. & 67. item ad an. 286. §. 6. Lambertinus loco citato. (4)

(4) De hac controversia est Natalis A^{lexandri} dissertatio secunda in Hist. Eccl. sac. III.

(5) Sunt verba S. Cypriani epist. 52. *Ex quibus sanè, quemadmodum Baronius dicit ad annum 254. §. 44. qualiter fieri soleret olim Romani Pontificis electio (cujus ritus, obortis sepe schismatibus, saepius mutari contigit, ut omnis temeritati aditus praclusus undique foret) expressum satis habetur: nimirum quod precedere soleret iudicium atque suffragium, Deo, quem vellet eligi, signo aliquo admonente, Apostolico more. Qui igitur videretur Dei iudicio praelectus, coactò Presbyterio (hoc enim nomine tunc sacra illa comitia dicebantur) rogabantur singulorum sententia: eorum iidem vota & testimonium explorabatur, qui plebis totius vicem repraesentarent. Admittebantur aequè ad eadem comitia, si qui aderant in Urbe Episcopi cum prerogativa suffragii. Qua omnia acta esse in electione Cornelii, qua ex Cypriano recitata sunt, apertè declarant.*

Aderant tunc in Urbe Episcopi sexdecim, ut ipse scribit ad Antonianum epist. 52. Id quod tradit etiam S. Pacianus epist. 3. contra tractatus Novatianorum tom. 4. Bibl. Patr. pag. 319. Cor-

nelius jam Romæ Episcopus à sexdecimo Episcopis factus, locum cathedre vacantis acceperat.

Hæc Romani Pontificis creandi ratio tenuit usque ad Sæculum XI. Cum enim Clerus numero crevisset, ad tollendas turbas, quæ solent existere ex multitudine, jus suffragii datum est solis primariis Presbyteris, & solis Episcopis Urbi proximis, qui Cardinales vocabantur. Itaque hodierna eligendi Pontificis ratio non discrepat ab antiqua. Siquidem Cardinales Cleri nobilissimi vicem sustinent, & inter ipsos semper numerantur Episcopi, qui ab Urbe propius absunt. Vide Bellarminum lib. 1. de Clericis cap. 10. & 16. Mabillonium comment. in Ordinem Romanum cap. 17. tom. 2. Musei Italici pag. 110. & annotat. 5. ad Nicolaum II. & annotat. 6. ad Alexandrum III.

(6) Novatianus schismati adjunxit hæresim, Ecclesiam non habere potestatem dandi veniam Lapsis in persecutione, neque iis, qui post baptismum admisissent peccatum grave. Est hic præcipuus error Novatianorum, qui ab Novatiano, non ab Novato ita denominati sunt. Quod cum Græcis scriptoribus haud satis compertum esset, Novatianum posuerunt pro Novato, & vice versâ, ut nominibus, ita erroribus confusis. Novatianus, Sixto II. Pontifice, Romæ interfectus, per annos ferme ducentos in Episcopatu successores habuit usque ad Cælestinum I. qui *Rusticu-*

lana

lam Novatianorum Episcopum clam in privatis adibus plebem colligere, ut ait Socrates lib. 7. cap. 11. Vide Baronium ad an. 254. §. 62. & 104.

S. Isidorus Hispalensis lib. 8. Originum c. 3. Schisma à scissura animorum nomen accepit. Eodem enim cultu, eodemque ritu credit, ut ceteri, solo congregationis delectatur dissidio. S. Augustinus contra Gaudentium lib. 2. cap. 9. Cum Schismaticus sis sacrilegà discessionem, & hereticus sacrilego dogmate. Idem de Fide & Symbolo cap. 10. Heretici de Deo falsa sentiendo ipsam fidem violant, Schismatici autem discessionibus iniquis à fraterna charitate dissiliunt, quamvis ea credant, que credimus. Quapropter nec Heretici pertinent ad Ecclesiam Catholicam, que diligit Deum, nec Schismatici, quoniam diligit proximum. Vide D. Thomam 2. 2. quæst. 39. art. 1.

(7) Hæc translatio incerta est Baronio ad an. 221. §. 3. Pagio ad eund. an. §. 3. & Blanchino in notis ad Anastasium Bibliothecarium tom. 2. pag. 205.

(8) *Erat id genus tormentorum quasi flagellum ex funiculis, in quarum summitatibus glandes plumbeæ erant impactæ. Baronius ad Martyrolog. Rom. die 6. Junii, & Gallonius de martyrum cruciatibus pag. 204.*

XXIII.